

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

RELIGIÓN CATÓLICA

ESO e BACHARELATO

CURSO 2018-2019

IES ISIDRO PARGA PONDAL (CARBALLO)

INDICE

1. Introducción e contextualización.
2. Contribución da materia o logro das competencias básicas.
3. Obxectivos.
4. Contidos: secuencia e temporalización.
5. A Lomce en 1º, 3º, e 1º Bachiller.
6. Mínimos esixibles.
7. Avaliación.
  - 7.1 Avaliación inicial
  - 7.2 Criterios.
  - 7.3 Procedementos e instrumentos.
  - 7.4 Criterios de cualificación.
8. Programas de reforzo e recuperación
  - 8.1 Plans de traballo para a susperación de materias pendentes
  - 8.2 Programas específicos para o alumnado repetidor.
9. Metodoloxía didáctica.
10. Medidas de atención á diversidade.
11. Programación da educación en valores.
12. Accións de contribución ó proxecto lector..
13. Accións de contribución o plan Tic
13. Accións de contribución ó plan de convivencia.
14. Materiais e recursos didácticos.
15. Actividades complementarias e extraescolares.
16. Procedementos para avaliar a propia programación

17. Información ó alumnado.

1. Introducción e contextualización.

Esta programación foi realizada de acordo coa seguinte normativa:

Decreto 133/2007, do 5 de xullo, polo que se regulan as ensinanzas da ESO(DOG 13 xullo)

Orde do 6 de setembro do 2007 polo que se desenvolve a implantación da ESO(DOG do 2012)

Orde do 21 de decembro do 2007 polo que se regula a a avaliación na ESO(DOG do 7 de xaneiro)

e Orde do 23 de xuño do 2008 polo que se modifica a do 21 de decembro do 2007(DOG do 24 de xuño).

Tamén ten en conta os criterios emanados do proxecto curricular e do proxecto educativo do centro, das decisións de carácter xeral adoptadas polo departamento e, finalmnete, da experiencia acumulada na didáctica da área o longo do tempo.

Contextualización.

A lei orgánica de educación reconece como un dos seus principios inspiradores o compromiso decidido cos obxectivos educativos suscitados pola Unión Europea para os vindeiros anos.

Entre eles destaca a pretensión de que a educación contribúa o desenvolvemento dunha formación en valores.

O instituto está situado na localidade de Carballo, pertence o concello do mesmo nome que é a capital da comarca de Bergantiños, na provincia da Coruña.

O concello de Carballo, ten unha superficie de 186 km. A poboación é de 31000 habitantes.

Na actualidade, este concello conta cunha importante poboación xuvenil. Bergantiños sempre se distinguiu polas suas fondas raigames cristianas, que se manifestan nas sua romaxes, santuarios, estamos a falar dunha das comarcas mais relixiosas da nosa Galicia.

Santuarios, como o da Barca(Muxía), os Milagres(Caión) avaalan esta tese.

Características do alumnado.

Os alumnos que se incorporan en 1º de eso proveñen na sua maioría dos centro adscritos.

CEIP Bergantiños, e CEIP Razo, e son alumnos que levan convivindo a maior parte da su

traxectoria escolar. Viven tanto no entorno próximo o centro como do resto dos pobos que forman

o concello de Carballo, polo que moito alumnado acude o centro utilizando o transporte escolar.

As características xerais do alumnado son:

- Niveis de competencia curricular normal na súa maioría.
- Normalizada motivación cara o estudo, con diferencias en canto os alumnos que chegan uns anos con respecto a outros.

En boa parte das familias, existen hábitos de estudo, orde...

Hai que suliñar que hai un porcentaxe de alumnos que pertencen a familias desestructuradas, que suscitan ás veces problemas na convivencia na vida do centro.

2. Contribución da materia á adquisición das competencias básicas.

-Competencia en comunicación lingüística: a materia esixirá dos alumnos que utilicen as diversas formas da linguaxe como instrumento de comunicación oral e escrita. Os alumnos veranse obrigados a expresar pensamentos, a xerar ideas, formar xuízos críticos, dialogar.

Así mesmo, a materia préstase a que os alumnos desenvolvan as capacidades lingüísticas orais.

- Competencia dixital e do tratamento da información: os alumnos veranse obrigados a buscar, obter, procesar e comunicar información para transformala en coñecemento. A utilización da información nas tecnoloxías e da comunicación serán un elemento imprescindible para o desenvolvemento da materia.

- Competencia cultural e artística: podemos destacar que o contacto coas diferentes realidades culturais, xa sexa artísticas: igrexas, capelas...sirve para afondar na herencia artística transmitida polos nosos antergos, e da que Bergantilos ten unha rica herencia.

O mesmo tempo as tradicións orais, costumes do pobo, axudan a valorar máis esta competencia.

- Competencia para aprender a aprender: foméntase a adquisición por parte do alumnado da conciencia das propias capacidades, do que pode facer por si mesmo e do que se pode facer coas axudas dos demais.

- Competencia en autonomía e iniciativa persoal: esta materia axuda os estudantes a desenrolar

a confianza en si mesmos. Axuda a elevar a autoestima, o propio coñecemento.

Axudar a adquirir un bagaxe cultural, que lles permita entender a cultura occidental marcada pola herencia do cristianismo. Ter unhas ideas claras para poder debatir temas de actualidade como pode ser o aborto, anticoncepción, divorcio..

3. Obxectivos.

1. Coñecer a influencia da relixión na historia da humanidade.
2. Identificar o país e a cultura onde naceu Xesús.
3. Coñecer o papel da Igrexa na historia e na cultura.
4. O papel da Igrexa na súa dimensión social e caritativa.
5. A influencia do cristianismo nas artes: arquitectura, escultura, literatura...
6. Estudio das relixións como instrumentos de paze solidaridade, cultura...
7. Coñecer a Biblia como libro da relixión crisitana. Coñecer as distintas partes, saber identificalas.

Coñecer os diferentes xéneros literarios: libros poéticos, sapienciais, históricos...

4. Contidos: secuencia e temporalización.

1º ESO: son 10 unidades temáticas.

1. Fun, son e serei.
2. O árbol da vida.
3. Deus crea e salva.
4. Xesús, o Mesías anunciado.
5. Xesús anuncia o reino de Deus.
6. Xesús, unha vida entregada
7. Un proxecto de de vida.
8. O agasallo do amor.
9. Matrimonio e familia.
10. María é seu nome.

2º ESO: son 10 unidades temáticas

1. O mundo que non se ve
2. A relixión, que é e para que serve.
3. Unha historia de salvación.
4. Xesús, noso salvador.
5. Seguir a Xesús.
6. A Igrexa continúa a obra de Xesús.
7. Orar e celebrar.
8. Ser un mesmo
9. Comprometidos co mundo
10. Un mundo novo.

3º ESO: son 10 unidades temáticas.

1. Non somos illas.
- 2 Un só Deus.
3. A Biblia, un libro sagrado.
4. O Novo Testamento.
5. Vida en comunidade.
6. A fe resposta dos creentes
7. Decidir en liberdade.
8. O agasallo da vida.
9. A vida dos primeiros cristianos.
10. Ante todo, esperanza.

4º ESO: son 10 unidades temáticas.

1. Somos historia.
2. O cristianismo, ¿unha mensaxe universal?
3. igrexa, ¿poderosa ou servidora?

4Igrexa, ¿no mundo ou fora de él?

5. Igrexa, ¿pobre e cos pobres'

6. Igrexa, ¿ó encontro de Deus?
7. ¿Son compatibles ciencia e relixión?
8. A Igrexa, ¿renóvase'?
9. ¿Convivir con outras tradicións relixiosas?
10. ¿Un cristianismo para o futuro?

BACHILLER: son 4 bloques temáticos.

1. O senso da vida.
2. O mundo no que vivimos.
3. Identidade da persoa.
4. Cultura e relixión.

Procedementos.

- Consulta da Biblia como libro da relixión crisitana.
- Buscar información sobre as tradicións relixiosas nas parroquias dos alumnos.
- Buscar en internet datos relativos á relixión.
- Facer traballos en equipo relativos a algún tema de actualidade.
- Coñecer a historia e actualidade de outras relixións.

Actitudes.

- Respetar as creencias de outras persoas.
- Aceptar as ideas de persoas non creentes, indiferentes.
- Recoñecemento da capacidade de traballo de cada persoa para lograr os obxectivos.

Temporalización.

ESO: as 10 unidades repartíranse nos tres trimestres.

BACHILLER: os temas son moi longos, sómentes hai unha hora semanal, polo tanto non se pode dar todo a programación por falla de tempo material.

5. A LOMCE en 1º 3º da eso e 1º de Bachiller

5.-A relixión católica na escola responde á necesidade de respetar e ter en conta o conxunto de valores, e significados nos que a persoa naciu como hipótese explicativa da realidade.

A relixión católica trata de contribuir á educación integral do neno en dúas direccións. Por unha banda, resposta á dimensión relixiosa de todo ser humano e por outra, o introduce na realidade a luz dunha hipótese ofrecida por unha historia e unha tradición.

- Comunicación lingüística: sírvese da linguaxe que se transmite dunha a outra xeneración. A linguaxe bíblica, a súa riqueza, os símbolos.

A ensinanza relixiosa escolar favorece o desenrolo da responsabilidade persoal e social e das demais virtudes cívicas, para o ben común da sociedade, contribuindo á adquisición de competencias sociais

Por outra banda a relixión católica aporta á conciencia e expresións culturais o significado e valoración crítica de tantas obras do noso entorno, motivando o aprecio pola nosa cultura.

O senso de iniciativa e espírito emprendedor realízase no estudante partindo do verdadeiro coñecemento de sí mesmo, e das súas potencialidades.

En canto os contidos procedimentais a materia de relixión católica forma dun xeito trnasversal unha serie de procedementos fundamentais para a comprensión do feito cristiano.

- Observación da realidade: o feito relixioso nace da apertura do ser humano á realidade total.

- Búsqueda de información, manexo e interpretación de fontes bíblicas. O estudo do cristianismo require o manexo das Sagradas Escrituras e textos referidos as mesmas que forman parte do corpus teolóxico.

- Reflexión crítica: o desenrolo da materia axuda a coñecer a xenese das ideas dominantes.

- Exposición e argumentación respetuosa das creencias relixiosas propias e alleas. A asignatura de relixión católica contribue á formación de competencias que permitan exponer e defender a racionalidade das propias ideas relixiosas.

A asignatura contribue á consecución de contidos de carácter actitudinal que son coherentes cos obxectivos básicos de cada etapa.

6

- Estratexia de metodoloxía didáctica na ensinanza da Relixión Católica:

- Recoñecemento do rol do docente: o docente é peza clave na elaboración e implementación de actividades da aula axustadas o grupo concreto.

- Adaptación ó ámbito emocional e cognitivo dos estudantes respetando o desenrolo psicoevolutivo propio de cada etapa. Combinación do concreto e do abstracto.

- Respeto polos ritmos e estilos de aprendizaxe dos estudantes. Non tódolos estudantes son iguais, hai que respetar a velocidade de aprendizaxe de cada un.

- Consideración da dimensión humanista: tódolos aprendizaxes estarán o servicio da formación integral da persoa. Tódolos aprendizaxes, cognitivos, actitudinais... deben estar o servicio da formación integral da persoa.

- Seguimento dos criterios de evolución educativa. Para facilitar o cumprimento dos principios metodolóxicos aplicarase unha evolución continua, global e formativa o longo do proceso de aprendizaxe e ensinanza.

- Desenrolo do aprendizaxe en equipo e cooperativo. O estudio e reflexión do cristianismo, pola súa dimensión comunitaria é unha amteria que vale para traballar en equipo.

- Utilización educativa dos recursos tecnolóxicos. A ensinanza da relixión promoverá a utilización da tecnoloxía e da información e comunicación non só dun xeito instrumental, que resulte útil ó estudante na búsqueda de información, senón percurando a súa integración na vida do suxeito e o seu uso ético. As redes sociais son ferramentas útiles que hai que aprender a dominar son os areópagos do século XXI.

O alumno debe coñecer os perigos tamén das redes sociais, e o mal que poden facerlles.

1º eso:

Bloque 1: O senso relixioso do home.

Contidos.

A realidade creada e os acontecementos son signo de Deus.

Criterios de avaliación.

1. Recoñecer e valorar que a realidade é don de Deus.
2. Identificar a orixe divina da realidade.
3. A creación nos diferentes relatos relixiosos.
4. Diferenciar a explicación teolóxica da científica dos relatos da creación.

Estándares de aprendizaxe.

- 1.1. Expresar sucesos nos que se manifesta que a realidade é dada.
- 1.2 Evaluar feitos nos que se manifesten que a realidade é don de Deus.
- 2.1 A orixe do mundo como froito do amor de Deus.
- 3.1 A orixe da creación nos distintos relatos bíblicos.
- 4.1. Diferencia entre a explicación científica e teolóxica da creación.
- 4.2 Respetar a autonomía entre a explicación, científica, telóxica...

Bloque 2: A revelación: Deus intervén na historia.

Contidos.

A historia de israel : elección, alianza...

Criterios de avaliación.

1. Coñecer, contrastar e apreciar os acontecementos do pobo de Israel.
2. Sinalar os diferentes modos de comunicación de Deus o longo da historia.
3. Distinguir as distintas etapas como Deus se manifesta na historia.

Estándares de aprendizaxe.

- 1.1 Coñecer os distintos personaxes da historia de Israel.
- 1.2 Amosar interés pola historia de Israel.
- 2.1 Busca relatos bíblicos nos que se manifeste a acción divina.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia de salvación.

Contidos.

A divindade e humanidade de Xesús.

Os evanxelos: testemuño e anuncio.

Composición dos evanxelos.

A Igrexa, presenza de Cristo na historia.

8

O espírito santo edifica a Igrexa.

Criterios de avaliación.

1. Distinguir en Xesús a realidade divina da humana.
2. Natureza e finalidade dos evanxelos.
3. Comprender o proceso de formación dos evanxelos.

Bloque 4. Permanencia de Xesucristo na historia: a Igrexa.

Contidos.

A Igrexa presenza de Xesucristo na historia

O Espírito santo edifica a Igrexa

Criterios de avaliación.

1. comprender a presenza de Cristo hoxe na Igrexa.
2. Recoñecer a acción do Espírito Santo na Igrexa.

Estándares de aprendizaxe.

- 1.1. Sinala as distintas formas de presenza de Cristo na Igrexa: sacramentos, palabra de Deus...
- 2.1 Os sacramentos son a acción do Espírito Santo na Igrexa.
- 2.2. Asocia a acción do Espírito Santo nos sacramentos.
- 2.3 O Espírito Santo no crecemento da persoa.

2º da eso

Bloque 1: O senso relixioso do home.

Contidos.

O home criatura de Deus, libre e intelixente.

O fundamento da dignidade da persoa.

O ser humano colaborador na obra da creación.

Criterios de avaliación.

1. Diferencia entre o ser humano e os animais.
2. Relación da criatura con seu orixe divino.
3. Explicar a orixe da dignidade do ser humano.
4. Entender o senso da acción humana.

9

Estándares de aprendizaxe.

- 1.1 Argumenta a dignidade do ser humano.
- 2.1 Debate a orixe do ser humano.
- 3.1. Valora contando con situacións do entorno, a dignidade do ser humano.
- 4.1 Clasifica accións do ser humano que respeten o destrúan a creación.
- 4.2 Diseñar nun pequeno grupo, cinco necesidades e como o grupo respondería a elas.

Bloque 2: A revelación: Deus interúen na historia.

Contidos.

A aceptación da revelación: a fe.

Orixe, composición dos libros sagrados.

Criterios de avaliación.

1. Coñecer que Deus maniféstase na historia.
2. A fe resposta a iniciativa de Deus.
3. Coñecer a estrutura da Biblia
4. Coñecer os criterios do maxisterio para interpretar a Biblia.
5. Recoñecer a orixe divina dos textos sagrados.

Estándares de aprendizaxe.

- 1.1. Buscar persoaxes da historia do pobo de Israel.
- 2.1 Interésase pola resposta e fe no deus que se revela.

3.1 Identifica e clasifica os libros sagrados

4.1 Lee, localiza, os criterios da Dei Verbum en torno a interpretación da Biblia.

5.1 Sinala textos bíblicos nos que Deus comúnicase ó home.

5.2 Distinguir nos textos bíblicos o autor humano do divino.

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia de salvación.

Contidos.

Deus revélase en Xesucristo, un e trino.

10

O credo síntese da acción salvífica de Deus na historia.

Criterios de avaliación.

1 Amosar a relación entre a divindade e a humanidade de Xesús.

2. Vincular o senso comunitario da Trindade.

3. Carácter histórico do credo e a súa formulación.

4. Recoñecer as verdades da fe cristiana presentes no credo.

Estándares de aprendizaxe.

1.1 Características do Deus cristiano.

1.2 Leer relatos mitolóxicos, rasgos das divindades nas relixións politeístas...

2.1 Recoñece que o home necesita do outro como complemento.

3.1 Confeccionar materiais onde se exprese a acción salvífica

4.1 Clasifica as verdades contidas no credo

Bloque 4. Permanencia de Cristo na historia: a Igrexa.

Contidos.

Expansión da Igrexa.

As notas da igrexa.

Criterios de avaliación.

1. Comprender a expansión do cristianismo.

2. Xustificar que a Igrexa é unha, santa, católica e apostólica.

Estándares de aprendizaxe.

- 1.1 Localiza no mapa lugares das primeiras comunidades cristianas.
- 1.2 Reconstrue o itinerario das viaxes de S. Paulo.
- 2.1. Describe e valora a unidade e santidad da Igrexa
- 2.2. Elabora materiais onde se manifeste a universalidade da Igrexa.

3º da eso.

Bloque 1. O senso relixioso do home.

Contidos.

11

A natureza humana desexa o infinito

A procura de sentido a través de experiencias, como a enfermidade, desgracias...

Criterios de avaliación.

1. Desexo de plenitude no home
2. Respostas fronte a finitude do ser humano

Estándares de aprendizaxe

1. Compartir en grupo experiencias nas que se manifesten a necesidade de plenitude huamana
- 2.1 A experiencia persoal fronte a feitos dolorosos.
- 2.2. Selecciona películas nas que se amose a procura de sentido

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia.

Contidos.

A ruptura do home con deus polo pecado.

O pecado orixinal

Criterios de avaliación

1. O pecado como rexeito de Deus.
2. Distinguir a verdade revelada do ropaxe literario no libro do Xénes.

Estándares de aprendizaxe

- 1.1 Sinala situacións en que se manifeste o pecado como rexeito de Deus

2.1. Analizar o texto sagrado: diferenciar a verdade revelada do roupaxe literario

Bloque 3. Xesucristo. Cumplimento da historia da salvación.

Contidos

A persoa transformada polo encontro con Xesús

Criterios de avaliación

1. O encontro con Xesús troca a forma de entender a vida
2. Seguir a Cristo conleva unha ética

Estándares de aprendizaxe

- 1.1 Buscar biografías de conversos
- 1.2. Expresar xuízos respetuosos como nestas biografías o encontro con Cristo introduciu formas distintas de entender a vida.
- 2.1. Crea e comparte textos nos que se vexa o que supón a fe na vida dos cristianos

Bloque 4 Permannencia de Xesucristo na historia: a Igrexa.

Contidos

A Igrexa lugar do encontro con Deus.

Experiencia de plenitude no encontro con Cristo

A fe xenera cultura

Criterios de avaliación

1. Vínculo entre o encontro con Cristo e a pertencencia a Igrexa
2. Valorar a experiencia de plenitude que Cristo promete
3. Identificar a cultura que xenera a fe

Estándares de aprendizaxe

- 1.1. Percurar a experiencia dunha persoa que atopou a Cristo na Igrexa.
- 2.1. escoitar testemuñas de cristianos
- 3.1. Amosar como a experiencia cristiana xenera cultura
- 3.2 A influencia da fe na arte...

4º da eso

Bloque 1. O senso relixioso do home.

Contidos

As relixións: procura do senso da vida.

Plenitude na experiencia relixiosa.

Criterios de avaliación.

1. Rasgos comúns das relixións.
2. Comparar e coñecer a interevención de Deus na historia.

Estándares de aprendizaxe

- 1.2 Respostas das relixións as preguntas da vida
13
- 2.1 A revelación plenitude da experiencia relixiosa.
- 2.2. Diferencia entre a revelación de Deus e as diferentes relixiones.

Bloque 2. A revelación: Deus intervén na historia

Contidos

A fidelidade de Deus:a alianza

Xesús, mesías

Criterios de avaliación

1. Recoñece e valora as accións de Deus o longo da historia.
2. Diferencia entre o mesías sufrinte e o político

Estándares de aprendizaxe

- 1.1 Fidelidade permanente de Deus
- 1.2 Toma conciencia dos intres na historia en que Deus amosa fidelidade
- 2.1 Identifica, os rasgos do mesías político, sufrinte..
- 2.2 Esfórzase por comprender a noveade do mesías sufrinte

Bloque 3. Xesucristo, cumprimento da historia da salvación.

Contidos

A chamada de Xesús a colaborar con él xenera comunidade

A pertenza a Cristo alumea a vida.

A autoridade como servicio

O cristiano construe a civilización do amor

Criterios de avaliación

1. Cristo axuda unha forma nova de usala razón

2. A autoridade está o servicio da verade

3. O cristiano construe o mundo

Estándares de aprendizaxe

1.1 Testemuños que expresen unha forma nova de usala razón

1.2 Reflexionar percurando sempre o ben

14

1.3 Disitntos xeitos de vivir a afectividade

2.1 Persoas que son autoridade na vida

2.2 Distintas autoridades na Igrexa

2.3 Intres da vida nos que a Igrexa defendiu a vida

3.1 Iniciativas eclesiais para a cnostrucción do amor

6. Mínimos exisibles

- Identificar a cultura onde naceu Xesús

- A influencia da relixión na historia

- A Igrexa obra de Xesucristo

- A Igrexa como institución solidaria(Cáritas...)

- Coñecer os aspectos positivos e negativos da Igrexa.

7. Avaliación

Os alumnos teñan unha serie de probas, para ser examinados dos contidos en cada trimestre. O

mesmo tempo valórase o interese, a colaboración, o comportamento...

O alumno ten que ter libro de texto e libreta obrigatoriamente.

7.3 Procedementos.

A observación directa de todo o que acontece no proceso de ensinanza, interés polo traballo, participación...

7.4 Criterios de cualificación

As probas escritas de cada avaliación ponderan un 60 por cento da nota total. 20 por cento traballo na aula, e outro 20 por cento actitude, comportamento.

8. Programas de reforzo e recuperación.

Cando un alumno non supere unha avaliación, realizará unha proba por escrito na avaliación seguinte.

En Carballo a 30 de setembro do 2018

Jorge Iglesias Negreira, xefe do Departamento.

3.

